

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет біології та лісового господарства
Кафедра лісового та садово- паркового господарства

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
Природно-заповідна справа
Підготовки Бакалавра

Силабус освітнього компонента «Природно-заповідна справа» підготовки бакалавра

Розробник: Шепелюк Марія Олександрівна, кандидат сільськогосподарських наук,
доцент кафедри лісового і садово-паркового господарства

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Шепелюк М.О.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри лісового та садово-паркового господарства

протокол № 1 від 02 вересня 2025 р.

Завідувач кафедри: _____ _____ Андреева В. В.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна /освітньо-наукова/освітньо-творча програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	20 Аграрні науки та продовольство 205 Лісове господарство, Лісове господарство, Перший (бакалаврський)	Вибірковий
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання 4
		Семестр <u>8-ий</u>
ІНДЗ: немає		Лекції 10 год.
		Практичні (семінарські) 20 год.
		Самостійна робота 110 год.
		Консультації 10 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання українська		

II. Інформація про викладача

Викладач: [Шепелюк Марія Олександрівна](#), кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри лісового і садово-паркового господарства

Електронна пошта: shepeliuk.mariia@vnu.edu

Розклад занять: <https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Силабус вибіркового освітнього компонента «Природно-заповідна справа» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти бакалаврського рівня.

Метою викладання освітнього компонента «Природно-заповідна справа» є надання майбутнім фахівцям комплексу знань щодо теоретичного та практичного підґрунтя охорони природи, організації, планування та проведення природоохоронної діяльності, формування у здобувачів системного екологічного мислення та навичок прийняття оптимальних управлінських рішень в галузі заповідної справи, ефективності природоохоронної діяльності та збалансованого ведення лісового, мисливського та садово-паркового господарства в межах наявних, а також створення нових об'єктів і територій ПЗФ.

Цей компонент знайомить здобувачів з міжнародними принципами, підходами та національними законодавчими і нормативними основами охорони природи, збалансованого природокористування з метою гармонізації відносин в системі «суспільство-природа». Вона несе екоцентричну функцію та сприяє формуванню екологічної свідомості у здобувачів.

Розглядаються поняття, завдання екологічної освіти і екологічного виховання; основні напрями, форми і методи природно-охоронної пропаганди на базі природно-заповідних територій; екологічна стежка як засіб екоосвіти, виховання і рекреації;

екологічний рух; релігія і охорона природи.

В результаті засвоєння матеріалу, у студентів сформується професійна підготовка бакалаврів, які зможуть при необхідності працювати на територіях природно-заповідного фонду, застосовувати знання для наукової діяльності, організації ведення екологічно збалансованого господарювання, лісокористування та його ефективного екологічного контролю. Що у свою чергу формуватиме та розвиватиме їх критичне мислення, лідерські здібності та здібності до комплексного вирішення проблем.

2. Структура освітнього компонента.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практичні (семінарські)	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Тема 1. Заповідна справа як комплексна система збереження біотичного різноманіття. Науково-методологічні засади заповідної справи.	28	2	4	20	2	ДС / 20
Тема 2. Поняття про категорії природоохоронних територій. Функціональна класифікація заповідних територій.	28	2	4	20	2	ДС / 20
Тема 3. Міжнародні класифікації природоохоронних територій. Основні форми міжнародного співробітництва в галузі охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Основні положення Конвенції про збереження біологічного різноманіття.	28	2	4	20	2	ДС / 20
Тема 4. Нормативно-правові засади створення та проектування територій та об'єктів природно-заповідного фонду України.	38	2	4	30	2	ДС, РЗ/К / 20
Тема 5. Класифікація, статус та завдання територій та об'єктів ПЗФ України.	28	2	4	20	2	ДС, РЗ/К / 20
Всього годин/Балів	150	10	20	110	10	100

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

Критерії оцінювання та політика викладача щодо деделайнів

Практичні навички (виконання практичної роботи) оцінюються за результатами виконання практичної роботи чи виступу на семінарському занятті. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету). Практична робота може бути оцінена на максимальну кількість балів, якщо студент вчасно виконав всі завдання, оформив роботу, зробив висновки.

Політика щодо академічної доброчесності

Списування під час письмового опитування заборонено (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу.

5. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Підсумковий контроль – залік. Порядок організації поточного та підсумкового контролю знань здобувачів освіти регламентується Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (<https://surl.li/woztgm>).

Перелік підсумкових питань

1. Дайте визначення поняттю «заповідна справа» та її місце в системі охорони природи.
2. Охарактеризуйте поняття «біотичне різноманіття» та його рівні (генетичний, видовий, екосистемний).
3. Поясніть роль заповідних територій у збереженні біорізноманіття.
4. Охарактеризуйте науково-методологічні принципи заповідної справи.
5. Поясніть значення моніторингу природних процесів на заповідних територіях.
6. Назвіть основні функції заповідних територій (екологічні, наукові, освітні, рекреаційні).
7. Дайте визначення поняттю «природоохоронна територія».
8. Назвіть основні категорії природоохоронних територій та їх характеристику.
9. Поясніть поняття функціональної класифікації заповідних територій.
10. Охарактеризуйте заповідну, буферну, рекреаційну та господарську зони.
11. Порівняйте режими охорони різних категорій ПЗФ.
12. Охарактеризуйте класифікацію природоохоронних територій за IUCN.
13. Поясніть поняття біосферних резерватів ЮНЕСКО та їх функції.
14. Охарактеризуйте Рамсарські угіддя та їх значення.
15. Назвіть основні форми міжнародного співробітництва у сфері охорони природи.
16. Поясніть основні положення Конвенції про біологічне різноманіття.
17. Охарактеризуйте міжнародні програми та проекти у сфері охорони природи (Natura 2000, Emerald Network тощо).
18. Назвіть основні законодавчі акти України, що регулюють природно-заповідну справу.
19. Поясніть порядок створення територій та об'єктів ПЗФ.
20. Охарактеризуйте вимоги до проектування заповідних територій.
21. Поясніть роль державних органів управління ПЗФ.
22. Охарактеризуйте права та обов'язки землекористувачів і власників територій ПЗФ.
23. Назвіть основні категорії територій та об'єктів ПЗФ України.
24. Охарактеризуйте статус природних заповідників.
25. Поясніть завдання та функції національних природних парків.

26. Охарактеризуйте заказники, пам'ятки природи та заповідні урочища.
27. Поясніть роль регіональних ландшафтних парків у системі ПЗФ.
28. Охарактеризуйте дендрологічні парки, ботанічні сади та зоологічні парки як об'єкти ПЗФ.
29. Поясніть поняття охоронної зони та її значення для заповідних територій.
30. Проаналізуйте сучасні проблеми функціонування ПЗФ України та перспективи його розвитку.

Оцінювання знань студентів здійснюється за результатами поточного контролю. При цьому завдання із цих видів контролю оцінюються в діапазоні від 0 до 100 балів включно.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є залік

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
0–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бургаз О.А., Грудев П.Х., Кур'янова С.О. Заповідна справа: конспект лекцій. Одеса: Одеський державний екологічний університет, 2022. 150 с.
2. Гуцал Ольга, Василенко Наталія, Бовсуновський Євген Методичні рекомендації щодо оголошення заказників, пам'яток природи та заповідних урочищ для удосконалення формування екологічної мережі України. Київ, Ірпінь, 2023. 40 с.
3. Ішук Л.П. Природно-заповідна справа. Навчальний посібник. Біла Церква. 2021. 259 с.
4. Мудрак О.В., Мудрак Г.В. Заповідна справа. Навчальний посібник. Київ: Олді плюс. 2020. 640 с.
5. Попович С.Ю. Природно-заповідна справа. Підручник. Тернопіль: Навчальна книга. 2024. 392 с.